

Köhler, Piotr

Historia botaniki podczas 54. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Szczecinie (3-9 września 2007)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 53/1, 251-253

2008

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HISTORIA BOTANIKI PODCZAS 54. ZJAZDU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO
W SZCZECINIE (3–9 WRZEŚNIA 2007)

Polskie Towarzystwo Botaniczne powstało w 1922 r.¹ W okresie międzywojennym jego członkowie spotykali się corocznie. Następnie, począwszy od 35. zjazdu² w Łodzi (1961 r.) – co dwa lata, a od 44. zjazdu w Olsztynie (1977 r.) – co trzy lata. Kolejny, 54. Zjazd PTB zorganizowany został przez Oddział Szczeciński PTB. Był to już trzeci zjazd botaniczny, który odbył się w tym mieście. Poprzednio polscy botanicy już dwukrotnie obradowali w Szczecinie: w 1958 r. podczas 32. Zjazdu³ PTB i w 1971 r. na 40. Zjeździe⁴ PTB.

Zjazd odbył się pod hasłem *Botanika w Polsce – sukcesy, problemy, perspektywy*. Obrady toczyły się w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Szczecińskiego na Wydziale Humanistycznym. Wzięło w nich udział, oprócz kilkuset botaników polskich, również kilkunastu gości zagranicznych, m.in. z Niemiec, Danii, Ukrainy i Czech. Na zjazd nadesłano streszczenia 138 referatów oraz 225 posterów (oraz 3 streszczenia bez wskazania, do której z tych grup należą). Ukazały się w oddzielnym tomie⁵ już przed zjazdem. Najwięcej referatów i posterów zgłoszono do Sekcji Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej (odpowiednio: 37 i 90), nieco mniej – do Sekcji Mykologicznej (26 i 10), Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin (13 i 26), Lichenologicznej (13 i 9), Fizjologii i Biochemii Roślin (8 i 31) oraz Kultur Tkankowych Roślin (7 i 25). Liczby te odzwierciedlają w przybliżeniu główne obszary aktywności naukowo-badawczej członków Polskiego Towarzystwa Botanicznego w ostatnim trzyleciu.

Do Sekcji Historii Botaniki zgłoszono 5 referatów. Obrady prowadził jej nowy przewodniczący – prof. Ludwik Frey (Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków)⁶. W pierwszym referacie *Hildegarda z Bingen – średniowieczna znawczyni przyrody* autor, L. Frey, przedstawił życiorys tej średniowiecznej uczonej, a następnie omówił jej najważniejsze dzieła, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które odnosiły się do roślin, np. *Historia naturalna (Physica)*. Kolejne dwa referaty dotyczyły biografii botaników. Prof. Jan Kozłowski (Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich, Poznań) w referacie *Wacław Jan Strażewicz (1889–1950) – farmaceuta, naukowiec zajmujący się botaniką stosowaną* przybliżył postać i działalność tego zasłużonego dla Wilna i Poznania farmakognosty i założyciela ogrodów roślin leczniczych w tych dwóch miastach. Swoją referat dr Wanda Wójtowicz (Ogród Botaniczny UAM, Poznań) zatytułowała *Profesor Zygmunt Czubiński i jego wkład w poznanie i ochronę flory Pomorza*. Przedstawiła w nim najważniejsze dokonania tego związanego z Poznaniem botanika na tle jego życiorysu.

Następne dwa referaty tematycznie dotyczyły szczególnego działu historii botaniki, mianowicie historii roślin użytkowych. W swym wystąpieniu dr hab. Piotr Köhler (Instytut Botaniki UJ) *Etnobotanika historyczna Żywiecczyzny (na podstawie ankiety Józefa Rostafińskiego z 1883 r.)* omówił, jak się okazało później, zupełnie nieznaną szerszemu gronu botaników ankietę J. Rostafińskiego, jej założenia oraz wyniki, ilustrując je danymi uzyskanymi dla Żywiecczyzny. Dr Łukasz Łuczaj (Wydział Humanistyczny, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) oraz mgr Wojciech M. Szymański (Pińczów) przedstawili referat pt. *Dzике rośliny w pożywieniu ludności Polski: przegląd literatury*, w którym zapoznali słuchaczy z rezultatami analizy 42 publikacji etnograficznych i botanicznych (począwszy od prac K. Kluka) pod kątem informacji o spożyciu dzikich roślin przez ludność od końca XVIII w. do czasów współczesnych na terenach polskich.

Historii botaniki dotyczyły również 2 referaty i 2 postery prezentowane poza Sekcją Historii Botaniki. Były to: A. Bohlin z European Mycological Association (Szwecja) – *Linnaeus' life and achievements* (podczas wykładów plenarnych) oraz R. Szymczyk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn) i M. Kukwa (Uniwersytet Gdański) – *Historyczne zbiory porostów z Wysoczyzny Elbląskiej prof. T. Sulmy – nowe dane do rozmieszczenia* (w ramach obrad Sekcji Lichenologicznej). Poster *Historia i stan badań flory Zielonej Góry* przedstawili W. Szwed (Akademia Rolnicza, Poznań) i M. Hajdul (Nadleśnictwo Przytok) w ramach Sekcji Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej, a poster *Kolekcja paprotników prof. L. Jankiewicza w Herbarium Instytutu Botaniki UJ* – P. Naks i K. Piątek (Instytut Botaniki UJ, Kraków) – w ramach Sekcji Pteridologicznej.

Referaty z historii botaniki stanowiły bardzo niewielką część pośród prezentacji (zaledwie 6,5% wszystkich referatów, a 2,3% wszystkich wystąpień). Proporcje te odzwierciedlają w przybliżeniu udział badań historycznobotanicznych w całości badań nauk o roślinach. Zaskakująco dużo było słuchaczy: obrad Sekcji Botanicznej słuchało do 50 osób, jest to prawie dwukrotnie więcej niż sekcja liczy członków. Tak znaczna liczba osób biorących udział w obradach sekcji może oznaczać stosunkowo duże zainteresowanie zagadnieniami z historii botaniki wśród szerszego grona botaników. Co powinno cieszyć wszystkich członków Sekcji Historii Botaniki.

Obecny zjazd odbywał się w roku obchodzonej przez cały świat naukowy trzechsetnej rocznicy urodzin Karola Linneusza (1707–1778). Z jej okazji podczas uroczystości otwarcia zjazdu prezentowane były zdjęcia mieszkającego w Nowym Jorku znanego fotografika Czesława Czaplińskiego „Śladami Karola Linneusza” wykonane w Ogrodzie Botanicznym w Uppsali (Szwecja), który stworzył Linneusz i w jego majątku Hammarby pod Uppsalą, gdzie pracował i zmarł. Do tej prezentacji wstęp pt. *Zapiski o życiu i dziele Karola Linneusza* przygotowała prof. Alicja Zemanek.

W materiałach zjazdowych każdy z uczestników otrzymał opracowanie na płycie CD pt. *Szczeciński Oddział Polskiego Towarzystwa Botanicznego i botanicy Szczecina w minionym pięćdziesięcioleciu* przygotowane przez prof. Janinę Jasnowską. Opracowanie to składa się ze 154 slajdów obejmujących takie zagadnienia, jak historię botaniki w Szczecinie przed powstaniem Wyższej Szkoły Rolniczej, historię botaniki w latach 1954–1968 po utworzeniu WSR, historię Szczecińskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego, życiorysy zmarłych botaników związanych ze Szczecinem – prof. Stefana Kownasa (1898–1978), doc. Antoniny Sienickiej (1898–1979), prof. Jana Radomskiego (1898–1977), doc. Franciszka Białousa (1901–1980), prof. Tadeusza Dominika (1909–1980), prof. Józefa Dmochowskiego (1902–1969), prof. Tadeusza Głazka (1927–1997), botaników emerytowanych: prof. Aleksandry Stachak, dr Urszuli Kierskiej-Grinn i prof. Eugeniusza Ćwiklińskiego, oraz botaników czynnych: prof. Mieczysława Jasnowskiego, prof. Janiny Jasnowskiej i prof. Marii Seidler, historię botaniki i Oddziału Szczecińskiego PTB w latach 1968–1996 oraz najnowszą historię (od 1996 r.). Całość ilustrowana jest licznymi zdjęciami. Jest to bardzo cenne opracowanie, które, jeśli nie doczeka się wersji papierowej, może umknąć uwagi szerszemu gronu odbiorców.

Przypisy

¹ *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego*. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1972, „Monografie z Dziejów Nauki i Techniki” t. LXXVII, ss. 151; P. Köhler: *Krakowskie Towarzystwo Botaniczne – nieznane początki PTB*. „Wiadomości Botaniczne” 1995 t. 39 nr 3/4, s. 102–104; P. Köhler: *Z dziejów Polskiego Towarzystwa Botanicznego (Krakowskie Towarzystwo Botaniczne, 1922)*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1995 t. 40 nr 3, s. 145–163.

² Wg oficjalnej (błędnej) numeracji był to 34. Zjazd PTB.

³ Wg oficjalnej (błędnej) numeracji był to 31. Zjazd PTB.

⁴ Wg oficjalnej (błędnej) numeracji był to 39. Zjazd PTB.

⁵ E. Kępczyńska, J. Kępczyński (red.): *54 Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego „Botanika w Polsce – sukcesy, problemy, perspektywy”*. Streszczenia referatów i plakatów. Szczecin, 3–8 września 2007. Szczecin 2007 Oficyna PLUS, ss. 169.

⁶ Wybrany podczas posiedzenia sprawozdawczo-wyborczego Sekcji Historii Botaniki PTB w dn. 12 VI 2007 r.

Piotr Köhler
Kraków